

Interneto naujokams

Jūs naudojate kompiuteriu ir internetu – galbūt jau kelerius metus, o gal išmokote visai neseniai, tačiau jums kyla abejonių, ar internete yra pakankamai saugu.

Tam, kad internete naršyti būtų saugu, svarbu žinoti ir laikytis pagrindinių atsargaus elgesio taisyklių.

Skaitykite:

- Interneto kultūra
- Asmeninės informacijos apsauga
- Kompiuterio saugumas

Interneto naujokams > Interneto kultūra

Gerbti kitus ir būti mandagiems reikia ir internete. Bendraujant ir reiškiant savo nuomonę privalu gerbti kito asmens garbę ir orumą, nešmeižti, neniekinti kitų žmonių ir jų grupių.

Įsidėmėkite ir internete vadovaukitės šiomis taisyklėmis:

- Internete reikškite savo nuomonę, bet gerbkite kitus žmones, tautas, religijas ir rases. Ši taisyklė galioja tiek bendraujant su žmonėmis, tiek rašant komentarus, tiek kitais būdais reiškiant savo nuomonę.
- Susidūrę su netinkamu turiniu praneškite apie jį atsakingoms institucijoms, pavyzdžiui, www.draugiskasinternetas.lt. Taip padėsite apsaugoti kitus interneto vartotojus. Netinkamas turinys – tai šokiruojantys ar nemalonūs vaizdai, kuriais žeminami ar niekinami kiti žmonės, pornografinio ar pedofilinio turinio informacija. Tokios informacijos viešinimas ir platinimas draudžiamas pagal galiojančius įstatymus.

Interneto naujokams > Asmeninės informacijos apsauga

Ar tikrai žinote, kokių atsargaus elgesio taisyklių vertėtų laikytis naršant ir bendraujant internete? Perskaitykite jas, įsidėmėkite ir nuolat jomis vadovaukitės.

Atsargaus elgesio internete taisyklės:

- Registruodamiesi socialiniuose tinkluose ir pažinčių svetainėse būsite saugesni, jei pateiksite mažiau asmeninės informacijos apie save. Nieko baisaus, jei nurodomas vardas ir pavardė, tačiau saugokitės, kad į internetą nepatektų kita svarbi asmeninė informacija – adresas,

- telefonas, informacija apie pajamos ir panašiai.
- Socialiniuose tinkluose savo profilį rodykite tik draugams, o ne visiems vartotojams. Tai galima padaryti pasirinkus tinkamus profilio privatumo nustatymus.
 - Bendraudami su draugu internetu įsitikinkite, kad jis iš tiesų yra tas žmogus, kurį pažįstate.
 - Nepažįstamiems nepasakokite asmeninės informacijos. Neteikite asmeninių duomenų e. paštu siunčiamose anketose ar iššokančiuose languose. Elgdamiesi neapdairiai nepažįstamiems žmonėms galite atskleisti, kas jūs esate, kur gyvenate, kokios jūsų pajamos, kada važiuojate atostogauti ir panašiai.
 - Kai naudojate elektroninius paslaugomis, įsitikinkite, kad paslaugos teikėjas yra patikimas ir kad savo duomenis pateikiate saugioje svetainės dalyje.
 - Kiekvienoje svetainėje naudokite skirtingus prisijungimo vardus ir slaptažodžius.
 - Niekam niekada neatskleiskite savo prisijungimo vardų ir slaptažodžių – nei žodžiu, nei telefonu, nei e. paštu. Neišsaugokite jų kompiuteryje, neužsirašykite užrašų knygelėse ir ant lapelių, nepalikite prie bendrai naudojamo kompiuterio. Tik taip galėsite būti tikri, kad niekas neprisijungs prie jūsų e. pašto dėžutės ar socialinio tinklo anketos.
 - Susikurkite saugius slaptažodžius. Slaptažodį turi sudaryti sunkiai atspėjama didžiųjų ir mažųjų raidžių, skaitmenų ir papildomų simbolių kombinacija, ne trumpesnė nei 6 ženklų, pavyzdžiui, *k3va1aS*.
 - Saugokitės elektroninių sukčių: netikėkite lengvais laimėjimais ir lengvu uždarbiu, netikslinkite e. paštu duomenų. Prisidengdami informacija apie netikrus laimėjimus sukčiai gali bandyti išvilioti asmeninius duomenis – jūsų vardą, pavardę, telefono numerį, namų ir e. pašto adresą, banko sąskaitos numerį. Vėliau šia informacija jie gali pasinaudoti, pavyzdžiui, jus apiplėšti ar jūsų vardu paimti paskolą. Todėl ištrinkite tokias žinutes net neskaite.
 - Baigę darbą atsijunkite nuo svetainės. Uždarykite visus naršyklės langus. Ypač tai svarbu, jei tuo pačiu kompiuteriu – bibliotekoje, darbe – naudojate ne jūs vienas.

Interneto naujokams > Kompiuterio saugumas

Atminkite, kad naršydami internete turite būti atsargūs ir apdairūs ne tik jūs patys. Nuo kenkėjiškų programų atakų turite saugoti ir savo kompiuterį.

Kaip apsisaugoti?

- Įdiekite kompiuteryje legalią antivirusinę programą.
- Niekada neišjunkite antivirusinės programos.
- Jei kompiuterio apsauga rekomenduoja neatidaryti tam tikrų svetainių ar programų (dažniausiai ekrane atsiranda įspėjimas, kad svetainė ar programa gali kelti grėsmę kompiuteriui ar jūsų duomenų saugumui),

- neatidarinėkite jų.
- Nepersiuntinėkite grandininių laiškų. Juose gali būti slepiamos virusinės šnipinėjimo programos, renkančios interneto adresus. Siųsdami tokius laiškus rizikuojate išduoti savo ir savo draugų adresus virusų kūrėjams.
 - Neatidarinėkite nepageidaujamų – iš nepažįstamų siuntėjų gautų – laiškų.
 - Nesisiųskite nelegalių programų, žaidimų ar muzikos.
 - Nesisiųskite nepažįstamo formato bylų.
 - Naudokitės informacija, kurią galite gauti iš legalių ir patikimų interneto paslaugų tiekėjų.

Daugiau informacijos ieškokite leidinyje **Pradedantiesiems** ir teiraukitės savo bibliotekoje.